

Záverečná správa k šetreniu PMÚ SR v rámci Cenovej skupinky v sektore Ovocie a zelenina

V súvislosti so vzniknutými obavami existencie možných súťažných problémov v sektore ovocia a zeleniny, ku ktorým dospela Cenová skupinka Protimonopolného úradu SR (ďalej len „Cenová skupinka“) pri všeobecnom prešetrovaní jednotlivých trhov, zrealizovali členovia predmetnej skupinky v období novembra až decembra 2008 šetrenie na predmetnom trhu a to oslovením skupiny podnikateľských subjektov pôsobiacich na danom trhu. V predmetnom šetrení Cenová skupinka oslovila 10 subjektov, ktoré zvolila podľa dostupných informácií o danom sektore a približnom odhade významnejších subjektov v už vyššie spomenutom sektore.

Tabuľka č. 1 : Subjekty oslovené úradom v predmetnom šetrení

por. číslo	dodávateľ	ulica	psc	mesto
1.	HORTIM - SK s.r.o.	Röntgenova 10	851 01	Bratislava
2.	VVISS spol. s r.o.	Kostolanská 2/540	922 42	Madunice
3.	ČEROZ SLOVENSKO s.r.o.	Záhradnícka 4/3000	945 01	Komárno
4.	BONI FRUCTI, spol. s r.o.	Lipnická ulica 3035/162	900 42	Dunajská Lužná
5.	VITA - ZEL & company, spol. s r.o.	Nová 1473	946 32	Marcelová
6.	LUNYS, s.r.o.	Vodárenská 2011/38	058 01	Poprad - Veľká
7.	TEKOO Slovakia, s.r.o.	Skladová ulica 1	917 01	Trnava
8.	BORIOCA spol. s r.o.	Učiteľská 1484/9	969 01	Banská Štiavnica
9.	SLOVATYS, spol. s r.o.	Limbova 7	917 00	Trnava
10.	Fresh Fruit s. r. o.	Elektrárenská 1/12091	831 04	Bratislava

Úrad obdržal od oslovených spoločností celkom 9 odpovedí nakoľko list spoločnosti BORIOCA nebol doručený z dôvodu zmeny sídla a tiež zmeny majiteľa (spoločníka) v danej spoločnosti.

Na základe otázok uvedených v Prílohe č. 1 tejto Záverečnej správy dospela Cenová skupinka k nasledovnému:

1. Predmet činnosti oslovených subjektov:

Väčšina z oslovených subjektov uviedla ako hlavný predmet svojej činnosti veľkoobchodnú činnosť, export a import a distribúciu:

HORTIM SK - veľkoobchod, export, import, dozrievanie banánov, sklad (cca 3000 m²), výkup produkcie, balenie tovaru.

VVISS – export, import, príprava, spracovanie, triedenie, balenie, chladenie, distribúcia O&Z, sklady (Madunice cca 7000 m², Prešov), veľkoobchodná činnosť.

ČEROZ SLOVENSKO – veľkoobchodná činnosť, export, import.

BONI FRUCTI – výkup, import, export, pozberová úprava (skladovanie, triedenie, balenie), logistika.

Realizuje produkciu Odbytového družstva združujúceho viacerých pestovateľov (Dobré jablká, Dunajská Lužná), veľkoobchod.

Oslovené spoločnosti sa relatívne zhodli v odhade podielu produkcie O&Z predávanej cez obchodné reťazce a určovali podiel v rozmedzí od 70 do 80 % z celkového predaného množstva O&Z na Slovensku.

5. Podiel domácej produkcie na celkovom predaji

Oslovené spoločnosti sa i v tomto odhade relatívne zhodli a vyčíslili odhad slovenskej produkcie predávanej na Slovenskom trhu O&Z v škále 10 – 35 %, pričom najčastejšie vyjadrovali odhad 20 %. Výrazný podiel dovážanej produkcie O&Z na územie Slovenskej republiky niektoré oslovené spoločnosti zdôvodnili vysokými dovozmi tropického ovocia najmä banánov (jeden z oslovených subjektov uviedol, že dovoz banánov predstavuje odhadom 30%-ný podiel na celkovom dovoze O&Z). Niektoré z oslovených subjektov majú k dispozícii tiež zariadenia na dozrievanie banánov.

6. Najväčší distribútori – dovozcovia O&Z na trh Slovenskej republiky

VVISS, Čeroz, Hortim, Boni Fructi, Lunys, 4 Fruit, Vita-Zel, ZERDA, Fresh Fruit, hypermarkety (obchodné reťazce).

7. Najväčší slovenskí producenti (pestovatelia) O&Z

Boni Fruci, Tibor Paulis, Ly-agri, Vita-Zel, ZELEX SLOVAKIA, Poľnohospodár Nové Zámky, SUPRO Marcelová, Klára Kissová, Agrocoop Imeľ, Prefert osivá, L.S.I, Bioplant, Danubius Fruct, Plantex, Plose Fuctop, OVD Dvory na Žitavou, Galafruit, Zerda Podunajsko, Agromáčaj, 4 Fruit, Kiss Gerbera, Szalai, Kubulák-SHR, Poľnohospodárske družstvo Kapušany, Vis Modrý Kameň, MC Carter Dunajská Streda

– oslovené subjekty odhadli celkový počet pestovateľov na 200-300.

8. Tvorba ceny

Podľa oslovených subjektov, najväčší vplyv na konečnú cenu produkcie O&Z má dopyt a ponuka, ale aj iné veľmi silné vplyvy, a to najmä vplyv poveternostných podmienok, úroda, nadúroda, či neúroda, podpora pestovateľov zo strany štátu (vyššia v iných krajinách, napr. Poľsko), DPH, cena prepravy, cena pracovnej sily, počet zúčastnených subjektov na ceste od výrobcu k spotrebiteľovi, výmenné kurzy, ceny energií.

9. Marže

Podľa uvedení oslovených subjektov sú marže v odvetví O&Z tvorené na jednotlivých stupňoch vertikály nasledujúcim spôsobom:

Pestovatelia: 0-20 %

Distribúcia: 0-35 %

MO predajcovia, reťazce: 15-50 % (aj 0 % marža pri cenových vojnách)

10. Celkové tržby v tis. SKK

Všetky údaje sú predmetom **OBCHODNÉHO TAJMOSTVA**

Údaje sú zoradené zostupne podľa roku 2007

Tabuľka č. 2: Celkové tržby v tis. SKK jednotlivých oslovených subjektov

Subjekt	2003	2004	2005	2006	2007	Podiel 2007
VVISS	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]

ČEROZ SLOVENSKO	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
Boni Fructi	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
Hortim SK	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
LUNYS	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
Vita - Zel & Company	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
Tekoo	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
Fresh Fruit	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
SPOLU	-	-	-	-	-	100

Zdroj: Údaje uvádzané v odpovediach oslovených subjektov

* Podiel vyrátaný ako podiel tržby konkrétnej spoločnosti na celkovom súčte tržieb všetkých oslovených spoločností predložených v odpovediach. Je nutné pripomenúť, že úrad nedisponuje údajmi o tržbách ďalších spoločností pôsobiach na danom trhu, ktoré boli napr. označené oslovenými subjektami za konkurentov (a teda pravdepodobne pôsobia na danom trhu) ako aj ostatných spoločností pôsobiach na danom trhu. Úrad zatiaľ vo svojej činnosti nedefinoval tovarové relevantné trhy (trh pestovateľov, trh distribúcie, trh veľkoobchodného predaja a pod., prípadne trhy jednotlivých komodít - druhov ovocia a zeleniny) a teda ani úradu nie sú známe celkové veľkosti daných trhov. Preto údaje označené ako Podiel 2007 majú len veľmi obmedzený informatívny charakter určený len na dokreslenie a nedá sa jednoznačne predpokladať, že by tieto údaje predstavovali trhový podiel daných spoločností.

11. Hospodársky výsledok v tis. SKK

Všetky údaje sú predmetom **OBCHODNÉHO TAJMOSTVA**

Údaje sú zoradené zostupne podľa roku 2007

Tabuľka č. 3: Hospodársky výsledok v tis. SKK jednotlivých oslovených subjektov

Subjekt	2003	2004	2005	2006	2007
Boni Fructi	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
VVISS	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
Hortim SK	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
Tekoo	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
ČEROZ SLOVENSKO	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
LUNYS	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
Fresh Fruit	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]
Vita - Zel & Company	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]	[OT]

Zdroj: Údaje uvádzané v odpovediach oslovených subjektov

12. Dodávateľia – Odberatelia

Jednotlivé oslovené subjekty majú medzi sebou vytvorené dodávateľsko-odberateľské vzťahy a v sledovanom období sa niektoré z nich navzájom objavovali na zoznamoch dodávateľov, prípadne odberateľov.

Slovenskými dodávateľmi oslovených subjektov sú tiež slovenskí pestovatelia (aj drobní), ako aj odbytové družstvá.

Medzi dodávateľov týchto subjektov okrem slovenských dodávateľov patria do veľkej miery zahraničné subjekty, a to najmä z Maďarska, Poľska, Talianska, Holandska, Nemecka, Rakúska, Českej republiky, Francúzska, Španielska.

Odberateľmi sú, ako aj vyplýva z vyššie uvedeného, aj nami oslovené subjekty, avšak najčastejšie sú to obchodné reťazce (aj zo zahraničia, napr. Maďarska) a tiež ďalej maloobchodní predajcovia, jedálne, potravinárski spracovatelia. Časť produkcie (dopestovanej, distribuovanej) je exportovaná.

13. Združenia

Slovenská zeleninárska únia, Ovocinárska únia Slovenskej republiky, Združenie agropodnikateľov Slovenska, Zemiakárska obchodná spoločnosť...

- existencia združení využívajúcich podporu z „eurofondov“, združenia a odbytové organizácie zvyknú mať jednostrannú odbytovú politiku.

14. Riziká a negatíva, ďalšie postrehy

- odlišnosť podmienok odberateľov (menší MO) a obchodných reťazcov – množstevné bonusy,
- požiadavky obchodných reťazcov: množstevné a kvalitatívne musia byť splnené naraz,
- obchodné reťazce – vyjednávacía sila, prísne stanovené zmluvné podmienky,
- negatívne vnímajú oslovené subjekty (jeden z oslovených) daňové prázdny, príchod sietí super a hypermarketov ako aj obchodné praktiky hypermarketov v podobe predaja pod nákupnú cenu a ďalej negatívny vplyv na celkovú konkurenciu v odvetví O&Z,
- ochota predaja tovaru bez DPH a bez dokladu,
- zahraničné obchodné reťazce: preferencia svojich dodávateľov a zásobovanie celej siete z centrálnych skladov lokalizovaných mimo územia SR (napr. TESCO- centrálny sklad v Anglicku a aj v sezóne predáva „anglickú mrkvu“ aj v predajniach na Slovensku).

15. Záver

Cieľom predmetného šetrenia vykonaného úradom v odvetvi ovocia a zeleniny bolo overiť si existenciu jednotlivých stupňov vo vertikále dodávateľsko – odberateľských vzťahov ako aj koncentráciu subjektov na jednotlivých stupňoch tejto vertikály a prípadne identifikovať existenciu ako aj potencionálne možnosti vzniku súťažných problémov v tomto odvetví. Ako vyplynulo z celého prešetrovania, z údajov predložených v jednotlivých odpovediach oslovených subjektov ako aj z telefonickej komunikácie s niektorými zástupcami oslovených spoločností, v odvetvi ovocia a zeleniny pôsobí viaceró subjektov čisto domácich ako aj so zahraničnou (ČR) účasťou – dcérske spoločnosti. Jednou z najvýznamnejších kategórií (alebo najvýznamnejšou) odberateľov sú obchodné reťazce, pričom tieto obchodné reťazce poväčšine realizujú zásobovanie svojich prevádzok zo svojich centrálnych skladov lokalizovaných mimo územia Slovenskej republiky a dodávkami od „slovenských“ dodávateľov dopĺňajú svoj sortiment, prípadne dopĺňajú požadované množstvá, prípadne vypĺňajú prípadné výpadky v dodávkach alebo pri iných dodávateľských problémoch. Podľa vyjadrenia jedného z oslovených subjektov (telefonický rozhovor so zástupcom spoločnosti Hortim SK) najzaujímavejších odberateľom z tohto pohľadu je OR Coop Jednota, ktorý doposiaľ nemá centralizovaný nákup a jednotlivé subjekty Coop Jednota riešia dodávky daných tovarov samostatne.

Je teda možné konštatovať, že v danej oblasti pôsobia viaceré významné subjekty ako aj menšie, pravdepodobne lokálne subjekty, ktorých výraznou protiváhou je sila obchodných reťazcov.

Pri svojom šetrení sa úrad nestretol so skutočnosťou, ktorá by naznačovala, prípadne výrazne smerovala k ohrozeniu hospodárskej súťaže. Prípadné cenové rozdiely komodít ovocia a zeleniny v jednotlivých štátoch môžu byť spôsobené okrem iných, hlbšie nešpecifikovaných determinantov, aj odlišnosti v dotačnej politike realizované v jednotlivých štátoch, odzrkadľovanie poveternostných vplyvov a ďalšie...

Vypracovali: Ing. Mária Lichvárová - OK, Ing. Martin Rajňák - OZDP

Príloha č. 1 - **Otázky kladené osloveným subjektom:**

- 1) V stručnosti popíšte Vašu spoločnosť. Sústreďte sa najmä na Vaše aktivity v sektore ovocia a zeleniny.

V rámci vašej odpovede reagujte aj na nasledujúce podotázky:

- Zaoberáte sa vo svojej podnikateľskej činnosti aj pestovaním, výkupom, balením, dovozom/vývozom ovocia a/alebo zeleniny? Máte k dispozícii pri svojej činnosti súvisiacej so sektorom ovocia a zeleniny aj špecializovaný (prípadne iný) sklad a aká je jeho kapacita?
- Vykonávate aj činnosti veľkoskladu a/alebo veľkobchodníka vo svojej činnosti súvisiacej so sektorom ovocia a zeleniny?
- Vykonávate aj maloobchodnú činnosť – maloobchodný predaj ovocia a zeleniny?
- Sú Vašimi odberateľmi aj zariadenia HORECA (hotely, reštaurácie, kaviarne)? Ak áno, aký podiel na Vašich celkových tržbách za posledných 5 rokov získaných z činností súvisiacich so sektorom ovocia a zeleniny tvorili tržby získané od zariadení HORECA?.
- Aké konkrétne ovocie, či zelenina je predmetom Vašich aktivít? Uveďte, na aký druh ovocia a zeleniny sa prípadne prednostne zameriavate.
- Uveďte celkové ročné tržby Vašej spoločnosti za posledných 5 rokov. *(Ak tieto tržby boli tvorené aj aktivitami nesúvisiacimi s ovocím a zeleninou, uveďte aké percento vašich ročných tržieb pochádza z ovocia a zeleniny.)*
- Uveďte hospodársky výsledok Vašej spoločnosti za posledných 5 rokov

- 2) Vymenujte subjekty, ktoré považujete za svojich konkurentov v rámci činností súvisiacich so sektorom ovocia a zeleniny.

- 3) Na základe Vašich skúseností v danom sektore popíšte ako funguje vertikála pestovania, distribúcie a predaja ovocia a zeleniny na Slovensku. Popíšte sektor ovocia a zeleniny na Slovensku.

V rámci vašej odpovede reagujte aj na nasledujúce podotázky:

- Aké sú najčastejšie kanály, ktorými sa ovocie a zelenina dostáva až ku konečnému spotrebiteľovi?
- Aký počet pestovateľov ovocia a zeleniny na Slovensku odhadujete? Vymenujte najvýznamnejších z nich.
- Akú úlohu majú podľa Vás dovozy? Koľko percent z celkového objemu ovocia a zeleniny umiestneného na Slovenský trh je podľa vášho odhadu zahraničného pôvodu? Vymenujte najvýznamnejších dovozcov.
- Aká je úloha distribútorov v tomto sektore? Koľko distribútorov, odbytových prípadne iných podobných subjektov pôsobí na Slovensku? Vymenujte najvýznamnejších z nich.
- Uveďte, aký podiel Vami poskytovaných produktov je vypestovaný na území Slovenska a aký podiel Vami ponúkaných produktov je dovezených.
- Ak Vaša spoločnosť vykonáva aj pestovateľskú činnosť, uveďte aký podiel na celkovom Vami poskytovanom objeme produktov tvorí Vami vypestovaná produkcia.

- 4) Podľa Tabuľky 1 vymenujte všetkých vašich obchodných partnerov, ktorí Vašej spoločnosti dodávajú ovocie a/alebo zeleninu.

Tabuľka 1: Zoznam dodávateľov

Názov dodávateľa	Adresa	Dodané položky	Realizovaný ročný nákup v SKK*		
			2005	2006	2007

* Náklady Vašej spoločnosti za nákup ovocia a zeleniny od konkrétneho dodávateľa za konkrétny rok, údaje uveďte bez DPH.

- 5) Podľa Tabuľky 2 vymenujte všetkých vašich obchodných partnerov, ktorým Vaša spoločnosť dodáva ovocie, alebo zeleninu.

Tabuľka 2: Zoznam odberateľov

Názov odberateľa	Adresa	Odoberané položky	Realizovaný ročný odber v SKK*		
			2005	2006	2007

* Tržby Vašej spoločnosti za predaj ovocia a zeleniny konkrétnemu odberateľovi za konkrétny rok. Údaje uveďte bez DPH.

- 6) Odhadnite koľko percent celkového objemu predaného ovocia a zeleniny na Slovensku je predaného prostredníctvom maloobchodných reťazcov.
- 7) Máte vedomosť o rozdielnych obchodných podmienkach u rôznych odberateľov? Sú napríklad obchodné podmienky dojednané s maloobchodným reťazcom iné, ako s iným odberateľom? Ak áno, popíšte v čom sa líšia.
- 8) Popíšte hlavné faktory, ktoré vplývajú na ceny ovocia a zeleniny na Slovensku.
- 9) Odhadnite marže v percentách na jednotlivých stupňoch vertikály - teda akú ziskovú maržu odhadujete, že majú pestovatelia, akú distribútori, akú koneční maloobchodní predajcovia.
- 10) Vnímate nejaké skutočnosti, ktoré majú podľa vášho názoru negatívny dopad na zdravé konkurenčné prostredie v sektore ovocia a zeleniny na Slovensku? (napríklad regulačné obmedzenia, obchodné vzťahy, obchodné praktiky, atď.)
- 11) Popíšte akékoľvek ďalšie skutočnosti, ktoré považujete za relevantné v súvislosti s naším šetrením.